Kisszántól

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 „
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 „
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ..... 24 kor
Negyedévre ..... 6 „
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 162. szám. Nagyvárad. Szombat 1914 julius 18

A gazdák és az iparosok.

A mindenkit boldogitani akaró sajtóorgánumok nagyon felzudultak azon, hogy a Magyar Gazdaszövetség vissza akarja adni az Országos Központi Hitelszövetkezetet eredeti rendeltetésének. Micsoda rut önzés az, irja egynémelyik lap, hogy a mezőgazdaság nem akar részt kérni az iparral járó kockázatból? A kérdésnek ily módon való fölvetésével mintegy kifejezést akarnak adni annak, hogy a különböző közgazdasági ágaknak testvéri egyetértésben kell egymással élniök, hanem egyuttal hogy egymás kockázatában is részesülniök kell.

Csakis az, aki nem ismeri sem a mezőgazdaság sem pedig az ipari hiteligények kielégitésének egymástól elütő módjait, mondhatja azt, hogy a gazdaközönség önző, amikor nem akar tovább részt kérni az ipari szövetkezetekkel járó kockázatból.

A mezőgazdasági hitel soha sem kockázatos. Akár földkölcsönt vesz föl a gazda, akár személyikölcsönt, annak mindég meg van a fedezete. Emitt a földbirtok, amott a kezesek garantálják azt, hogy a kihitelezett összeg a pénzintézetnek meg fog térülni. Az ipari kölcsön egészen más természetü, az ellen senkinek sincs kifogása, hogy az iparosok is igénybe vehessenek a gazdák pénzintézeteinél kellő biztositék mellett személyhitelt, de azt igenis jogosan lehet kifogásolni, hogy mezőgazdasági jellegü pénzintézetek tőkéit forditsák ipari üzemek pénzszükségleteinek ellátására. Ehhez első sorban is rendkivül nagy tőkeerő szükséges. Ez sajnos ma különösen a szövetkezeti alapon müködő pénzintézeteknél legkevésbbé van meg. De ha meg volna is okvetlenül figyelembe kell vennünk, hogy az a kölcsön, amelynek ellenértéke valamilyen ipari termékben fekszik, mindig nélkülözi a reális biztositékot, hiszen e termékek áringadozása szinte kiszámithatlan. Egy ma elkészitett butordarab, ruhanemü vagy más egyéb ipari készitmény, hacsak egy esztendeig is fekszik raktáron, jelentékenyen veszit értékéből.

Nem azt akarjuk ezzel mondani, hogy az iparüzés, az ipari üzemek financirozása már a dolog természetéből kifolyólag is kockázatos lenne. Ha van elég pénz és van mindég pénz ipari befektetésre, akkor annak bőségesen megtérül a kamata. De ha a pénz kevés vagy bizonyos idő mulva elfogy, vagy meggyérül, akkor ellehetünk rá készülve, hogy még a korábbi befektetések hasznát se igen fogjuk látni.

Maga az Országos Központi Hitelszövetkezet vezetősége teljes mértékben együtt érez az iparosokkal és az iparvállalatok, ipariszervezetek pénzzel való kellő ellátását elsőrendü gazdasági szükségnek tartja, sőt mi több, nemzeti érdeknek, ámde lehetetlen be nem látni azt, hogy a hitelszövetkezetek központja a mai szervezetében képtelen ezzel a feladattal megbirkozni. Szövetkezeteknél utóvégre is mindég a tagok összessége a döntő, minden tagnak joga van az intézmény előnyeiből részesülni, szinte természetes tehát, ha hatszázezer mezőgazda jövőben több jogot kiván s több előnyt mint amennyiben mostani körülmények között öt-hat ezer iparos részesül. Az iparszövetkezetek részére külön és olyan központot kell felállitani, amelyik egyrészt tőke erejénél fogva, másrészt kellő szakismeretek birtokában megtud birkózni azzal a feladattal, ami az ipari hitelnyujtással együtt jár.

ORSZAGGYULÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, jul. 17

Beöthy Pál elnök 10 órakor nyitotta meg az ülést. Elnöki előterjesztések után áttértek a napirendre: az illetékről szóló javaslat tárgyalására.

Második szakasz van soron.

Springer Ferenc módositásokat ajánl és a pénzügyminiszterrel polemizál. Utal a jog illetékekre.

Elnök: A tárgyhoz tessék szólni.

Sümegi Vilmos: Springer jobban tudja, mint ön, ne zavarja a szónokot.

Elnök: Rendreutasitja Sümegit.

Springer Ferenc: tovább indokolja módositását és beszél azokról a sulyos terhekről, amelyet a második szakasz ró a jogkereső közönségre.

Sümegi Vilmos: Valósággal kizsákmányolják a feleket.

Springer Ferenc: Hosszasan birálja a javaslatot és kihagyandónak tartja az egész szakaszt.

Hantos Elemér előadó: Válaszol és kijelenti, hogy tisztán jogpolitikából vették föl ezt a szakaszt. (Zajos ellentmondás támad, az elnök rendreutasitja Sümegit.)

Bakonyi Samu *és Csermák* Ernő: Maga sem hiszi ezt el.

Sümegi Vilmos: Ön inkább bankár, mint jogász.

Hantos Elemér: Ajánlja, hogy a sza-

Főraktár:
Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

Turul-cipő

Elsőrangu, elegáns és jutányos.

Főraktár:
Nagy-Várad
Kosuth Lajos-u.
FEKETE SAS
épületben.

kaszt fogadják el azokkal a módositásokkal, melyeket Nemes Zsigmond fog előterjeszteni. (Zaj.)

Kovácsy Kálmán: Szóval csak munkapárti módositások fogadtatnak el.

Hantos Elemér: Elfogadjuk az ellenzékit is, ha előbb a miniszterrel megbeszélik. (Nagy derültség a baloldalon.)

Polónyi Dezső: Félreértett szavait magyarázza meg, fentartja, hogy a kettős illeték nem igazságügyi érdek.

Nemes Zsigmond: A 2-ik szakaszhoz módositásokat ajánl.

Kovácsy Kálmán: Megrendelt módositások.

Jaczkó Pál: Polemizál az előadóval és csatlakozik Csermák módositásához.

Csermák Ernő: Nem fogadja el Nemes határozati javaslatát.

Sághy Gyula: A két miniszter közös határozattal nyujtották be ezt a javaslatot. Az igazságügyminiszter kész beiktatni ezt a specialisan büntető szakaszt, csak baj, hogy a megvalósitására rosszul választották az eszközöket. (Ugy van, az ellenzéken.)

Preszly Elemér: Nincs abban az illzióban, hogy módositását tán elfogadják, mégis felszólal, mert itt inhumánus intézkedéseket tesznek, olyanok ellen, kik rá nem szolgáltak: a peres felek ellen. A szakaszt nem fogadja el.

Bikády Antal: Szerinte a javaslat célja az, hogy az illetékeket mérsékelten emelje. A valóság pedig az, hogy száz százalékkal emeli. A felek első kérdése az ügyvédhez az . . .

Spinger Ferenc: Mibe kerül a felebbezés. (Zajos derültség.)

Bizony Akos: Nem hagyhatja az igazságügyminiszter szerepét szó nélkül. Financiális szempontból a javaslat nem szükséges, de a büntető rendelkezés melyről e szakasz szól, felesleges.

Hantos Elemér előadó módositást terjeszt elő, melyhez a munkapárt nevében Nemes Zsigmond csatlakozik.

A Ház a második szakaszt az előadó módositása alapján elfogadja.

Harmadik szakasz.

Balogh Jenő igazságügyminiszter: Hivatkozik 30 éves kodifikátori multjára és ezért kivánja a szakaszt fentartani. Megemlékszik a polgári perrendtartásról, mely a jövő év elején lép életbe. Az előadó az ő nevében módositást fog beterjeszteni, amelyet szükségesnek tart, ha ugyanis a 2 ügyvéd közösen halasztja el a tárgyalást, felemelt illeték járjon, mert ez a per elhuzása. Kijelenti, hogy a szakaszt kihagyni nem engedi.

A 3-ik szakaszt Springer, Csermák, Jaczkó, Vadász Lipót államtitkár és Hantos Elemér előadó hozzászólása nem változatlanul elfogadták.

A 4-ik szakaszt Huszár Károly, Spinger, Csermák, Jármy, majd Hantos előadó után változatlanul fogadták el.

Az 5 ik, 6 ik, 7-ik és 8-ik szakasznál szintén rövid szakszerü felszólalások történtek s a többség ezeket is változatozatlanul fogadta el.

Szünet után *Szász* Károly az ülést megnyitotta.

A 11-ik szakasznál Polónyi Dezső, Almássy Daniló, Jármay Béla és Spinger Ferenc szólaltak fel.

Ezután a 15-ik szakaszig felszólalás nélkül fogadták el a javaslatot.

A 15-ik szakasznál Bakonyi szólalt fel.

Végül elhatározták, hogy a Ház keddtől kezdve 10 órás üléseket tart.

A szerb mozgósitás hire.

A Pester Lloyd tegnapi vezércikkének élén a következő értesülését közli, a melyet Szerajevóból kapott megbizható részről:

— Az itteni katonai körök azt a hirt kapták, hogy a szerb kormány több tartalékos évfolyamot hivott be, összesen 70.000 embert, a békelétszám kiegészitésére. A szerb hadsereg normális békelétszáma 40—45.000 ember. A tartalékosok behivása által ez az állomány több mint 110.000 emberre emelkedik. A szerb hadsereg hadi készültsége ezáltal jelentékenyen fokozódik és pedig ugy, hogy az első hadvonal teljessé tételéhez már csak 70—80.000 ember behivása szükséges. A szerb tábori hadsereg tehát ma már félig hadilábon áll. E feltünő állománykiegiszitésen kivül nagymértékü csapatelteltolások vannak folyamatban Uj Szerbiából az anyaország felé.

A szerb mozgósitásról a Pester Lloydban és egyes bécsi lapokban megjelent hirekről a belgrádi sajtóiroda főnöke ezeket mondotta:

— Semmit sem hallottam és semmit sem tudok az állitólagos mozgósitásról. A Pester Lloyd hire nagy ujság nekem, a miről eddig a városban senki sem beszélt. Ismétlem, nem tudok róla.

Később azt válaszolta:

— Pasics ő excellenciája felhatalmazott, hogy nevében közöljem, hogy Szerbiában egyetlen zászlóalj sincs mozgósitva. A ki ezt nem hiszi, jöjjön ide és személyesen, a helyszinén meggyőződhetik róla. Ismétlem, egyetlen egy zászlóalj sincs mozgósitva.

Gróf Andrássy Gyula a következőket mondotta a szerb mozgósitásról.

Egy, a kormányhoz legközelebb álló lap háromirányu szenzációt hoz. Egyik az, hogy a szerb hadsereget erősitik, a másik az, hogy kifogásolja, hogy a mi hadseregünk vezetősége ez idő szerint pihen, a harmadik, hogy teljesen bizonyos immár, hogy a szerajevói gyilkosságban szerb tisztek is be voltak avatba.

A közlés nem baj, eltussolásra nincs szükség, bizhatunk erőnkben és bizhatunk abban, hogy a nemzet hangulata erős és képesek leszünk legyőzni a szerbeket. Idegesség a nemzet közvéleményében joggal csak akkor támadhatna, és csak akkor támad, ha tétovázást, habozást, mulasztást tulsokat lát a kormánynál.

Konstantinápoly, julius 17. A török lapok nagyrésze azt irja, hogy a Szerbia és Ausztria-Magyarország közt fennálló feszültséget Törökországnak is ki kellene használnia és föl kellene lépnie neki Szerbia ellen, amely a békekötés óta még sohasem mutatott különös barátságot az ozmán birodalom iránt. A lapok annak a lehetőségét tárgyalgatják, hogy komoly kontliktus támad, amelyben Törökország érdekei teljesen azonosak volnának a monarchia érdekeivel.

Szerbia nem mozgósit.

Budapest, julius 17. A Magy. Távirati iroda ma a lapok ama jelentésével szemben, hogy Szerbia mozgósitott, vagy mozgósitani fog, azt az illetékes helyről nyert kijelentést teszi közé, hogy Szerbia egyáltalán nem tett semmiféle olyan intézkedést, mely nyugtalanságra adhatna okot.

A választók összeirása.

—

Eredmények. Ellesett jelenetek

*

Hovahamar befejeződik az idei választók összeirása s az eddigi eredmények után itélve körülbelül meglehet állapitani a statisztika hozzávetőleges képét.

Az uj választási törvény kétségen kivül meglehetős jogkiterjesztést ad, bár nagyon bőkezünek nem lehet nevezni. Nagyvárad két választókerületében összesen négy-ötszázra tehető az uj választók száma. Emellett természetesen mind megmaradnak választóknak, akik eddig is azok voltak.

Feltünő, hogy az uj választók jelentékeny, sőt tulnyomó százaléka munkás, iparos s valószinü, hogy az ipari életnek a mostani pangástól való megszabulásával ez a százalék még inkább növekedni fog. Remélhetőleg azonban csak a nagyobb városokban van ez igy, mig a vidéken előnyben van a földmives osztály. Nem közömbös, kiknek és hol van joguk az ország intézésébe bele szólni.

Beszéltünk e tárgyban *Komlóssy* József tanácsos, bizottsági elnök urral, aki lényegében igy volt szives válaszolni:

A jelentkezők száma nem nagy, de kielégitő. Általában tulnyomó az iparos munkásosztályhoz tartozó. A jelentkezőkön feltünik, hogy kellő tájékozottsággal vannak a törvény vonatkozó részét illetőleg s azért visszautasitás alig fordul elő. A felvételnél természetesen ragaszkodunk a törvényhez, de ennek keretein belől a méltányosság a vezetőnk. Igy azután a jelentkezők kivétel nélkül elégedetten távoznak.

Körülbelül igy nyilatkozott dr *Medvigy* Gábor elnök ur is:

— Elvem a méltányosság: hadd szavazzon, aki akar, ha csak abszolut gátló ok nem torog fenn. A 60 jelentkezőből négyet utasitottam el. Legtöbben nem tudják igazolni a törvény által megkivánt állandó lakhelyet. Nem egy jelentkező volt, aki sem privatim nem tudja kimutatni az 1 évi helybeli tartózkodást, sem pedig a bejelentőhivatal névsorában nincs benn.

Ezt bizony alig lehet megmagyarázni. A jelentkezők között is nagyobb számban vannak az iparosok, munkások.

Nem beszélhetett tovább, nagyobb számban jöttek a jelentkezők. Az elnök szivélyesen fogadja őket, magyarázza a törvényt

HOLLANDY, PAPP ÉS VELITS

Telefon 956. sz.

műbutor-, portál- és épület-asztalosok
lakberendezési vállalata
Füzesfa-telep 7. sz. Uj vashidfő mellett.

Gépek villanyerőre felszerelve. — Készitünk teljes lakberendezéseket, kávéház, vendéglő és egyéb üzletek teljes felszerelését, ugyszintén kapuzatok és épületmunkákat.

Teljes konyha- és előszoba-berendezéseket raktáron tartunk.

Tervekkel és rajzokkal
kivánatra dijtalanul szolgálunk.

s végezetül kezet fog minden felavatott honpolgárral.

*

Alább néhány elesett apróságot mutatunk be. Sajnos, nem állnak rendelkezésünkre bővebben: az összes jelentkezők között alig egy-két érdekes tipus, a többi fanyar, sziutelen. Látszik rajtuk, hogy csak nyüg nekik az egész jelentkezés és hogy félnek valamitől: talán mert nincs rendben a széna. Mind megkönnyebbülnek, ha vége a ceremóniának s lassan, köszönés nélkül sompolyognak ki.

Bejön egy köpcös, barna ember. Csizmája kopog, mint egy földhöz vert dárdanyél, bajusza inog, mint a harcsa csápja s köszöntése végig zeng a termen:

— Szerencsés jó napot kivánok!

Irásai gondosan kikészitve már, a markában szorongatja őket. Valami büszke nemes reverenciával vágja magát haptákba a fényes bizottság előtt. A komoly bizottsági tagok ajkán ünnepélyesen cseng a szó s Szabó György uram — nevezzük igy — érzesen felel. Csodálatos a katonai fegyelmezettsége s végül is kisül, hogy katonai szolgálatban altiszti fokozatot ért el.

— Most maga Szabó két helyen is föl van véve: mint háztulajdonos ott és itt a mostani cimen — mondja neki az elnök.

— Leszavazok én kérem akár harmadszor is!

— Igen ám, csakhogy nem lehet csak egyszer

— Ejnye, akkor kár is volt fáradnom!

Jön egy más valaki. Keményen kifesziti a mellét: ki-vagyok, mi-vagyok! s torzonborz üstökét rendezgeti. Nagy uri nonchalanceszal teszi azasztalra irásait, a kérdésekre azzal felel: ott meg van minden! Persze, hogy nincs meg minden: nem igazolta a tartózkodási helyét, bejelentve sincs.

— De kérem, én 4 év óta itt és itt lakom. Kérem nekem be köll jelentve lennem, én magam állitottam ki a bejelentőlapot (mellesleg megjegyezve irás-olvasási bizonyitványa van.)

Medvigy dr elnök habozás után felveszi. Fölemelt fővel, sikkes és gőgös tartással libben ki a teremből.

Kőmives legény volt.

Általában lassan jelentkeznek, a tekintetes bizottság igazán unja magát. Odakünn szörnyü hőség, a szemek majd leragadnak. Még jó, hogy öten vannak, legalább vigyázzák egymást, hogy el ne szunditsanak. Mi lenne, ha déli szieszta közben állitana be egy becsületes választójelölt.

Még egyet: egy cingár suszter legény izegmozeg a bizottság előtt. Látszik rajta a rettenetes drukk, pedig rendben van minden dolga. Hátra teszi a kezeit s görcsösen kulcsolja őket össze. Elnök visszaadja neki az irásait.

— Föl van véve barátom s nyujtja neki a kezét.

A szegény csiszlik azonban szörnyen meg van hatva s az irásokat akarja visszaadni. Mikor végre megérti, hogy miről van szó: oda van a boldogságtól s remeg mint a nyárfalevél.

*

De az ember unja, hogy órák hosszáig lessen valami kedvesebb dolog után, mert a tömeg az sablonos, szüntelen akad ugyan még eset, melyet a törvény digorózus szabályai tesznek jelentőssé, de ez kevés. A bizottságok igazán humánusak s ha bármi megjegyzése van is van a jelöltnek: jegyzőkönyvbe vele. Az elutasitottak panaszát is azonnal részletes jegyzőkönyvbe foglalják, de végre ezek is megnyugodnak az elnök törvénymagyarázása után. S elégedettek a bizottsági tagok is, hogy nyugodt arcokat látnak.

Valona eleste előtt.

Bécs, jul. 17. A N. Fr. Pr. irja az albániai válságról Valona eleste rövid idő mulva bekövetkezik. Van még ott egy kis védősereg, amely bizonyára hősies erőlködéssel fog küzdeni, hogy megmentse, ami még menthető.

Valonát sem a hajóágyuk nem védhetik, mint Durazzót, sem pedig nincs körülötte olyan mocsaras vidék, amely a hozzávezető utakat elzárja. Valona őrsége tehát nem tudja feltartani az áradatot. Mi történik azután?

A római Tribuna szerint a hatalmak már arról tárgyalnak, hogy mit csináljanak az ifju Albánia, fenntartása céljából ez uj támadás után.

Olaszország készülődése.

A hatalmak még nem határoztak az Ausztria-Magyarország s Olaszország által előterjesztett inditvány tárgyában, hogy Albániába a rend helyreállitása céljából egy nemzetközi kombinált hadtestet küldjenek. Olaszország a maga részéről megtette az összes előkészületeket. Több olasz hadihajó tegnap elhagyta Brindisit s az albán partok felé indult.

Napvilágra került régi csatornák.

Titokzatos csontok a megyeháza udvarán.

Biharvármegye székháza udvarán már tegnap óta dolgozik az ásó meg a csákány. Két méternél mélyebben hatolnak a földbe, hogy lefektessék az uj csatornacsöveket. Az izzasztó munkában, bár nem valmi szórakoztató dolog csatornacsöveket lerakni, mégis akadt sok változatosság, ami a munkások egyhangu munkáját változatossá tette.

Az első ilyen dolog mindjárt a Nagy Sándor-utcai kapubejárat alatt történt. Itt ugyanis igen nehezen tudott utat törni a csákány és pedig a vármegyeház alapfala miatt. Mintegy két méter vastagságu, két és fél méter mélységü falat kellett itt áttörni és lerombolni a föld alatt, hogy tovább haladhassanak.

Alig tettek meg tiz méter utat, már ujabb akadály állott utjokba. Egy hatalmas beboltozott, téglával kirakott gödör volt az ujabb akadály. Itt a gödör megnyitása után kevésbe mult, hogy sulyos baleset nem történt.

A gödör nyilásán ugyanis majd beleesett egy leány, akit épen arra vitt az utja. Később az alispáni udvaron, majd az alispáni mosókonyha alatt és a főispáni udvaron megint megakadt a munka. Négy hatalmas boltives üregre akadtak a munkások.

A különös méretü és aránylag nagyon is sürü, alig pár méteres távolságban lévő boltozatok feltüntek mindenkinek. Nosza megindult a találgatások özöne. Voltak olyanok, akik titkos folyosókat, földalatti cellákat véltek a tégla-falak mögött. Sokan összegyültek a megyeháza udvarán s várták, hogy mit hoz még fel a csákány meg az ásó. Egyszerre régi, avult csontokba csapódott a csákány.

Csakhamar napvilágra került néhány darab oldalborda. Egyébb se kellett a nézőközönségnek. Kész volt a kép a multból. Kinzó kamarák, talán vérpadok, akasztóták, stbik jelentek meg a fantáziákban. Imé már előkerült az egyik, ki tudja, valami ártatlan áldozat csontja.

Fel kell törni a boltozást, ki kell ásni a csontokat. Nézzünk bele a vármegye multjába. Döngött a csákányütések alatt a fal s a föld alól tompán verődtek vissza a hangok. Csakhamar megnyiltak a titokzatos falak.

És ott bent a föld mélyén csendesen folydogált a piszkos esővíz, ami ki tudja, hogy került oda. A további ásatások alatt aztán kibontakoztak az épitmények. Százhatvan centiméter magas és százhusz centiméter csatornák tárultak fel.

A régi nagyméretü alépitmények, csatornák, a régi Nagyvárad emlékei kerültek napvilágra. Itt futott ugyanis össze a törvényszék, az ügyészség és megyeháza csatornája, amiket azóta mindenki elfelejtett és amik most napfényre kerültek egy rövid napra.

Oda volt a sok rémkép, sőt oda volt az első áldozat csontjának titokzatossága is, mert Kerner Jenő főállatorvos megállapitotta, hogy a kiásott csontok vagy valami vén marhának, vagy pedig valami fiatal bivalynak voltak a csontjai, és most a talán utoljára előkerült régi váradi dolgokra ismét ráborul a vastag földtakaró s végig fektetik rajta az uj Nagyvárad betoncsöveit. Ki tudja 100—200 év mulva kik fogják titokzatosnak találni ezeket is, ha majd talán megint felszinre hozza ezeket is a csákány.

A női felső kereskedelmi iskola.

A Keresk. Csarnok kérelme.

A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok ez év őszén női felső kereskedelmi iskolát nyit amelynek fenntartásához Nagyvárad városa is tetemes összegü támogatást szavazott meg; ugyanis az első öt évben évi 6000, a másik öt évben pedig évi 8000 koronát folyósit a városi pénztár az iskola céljaira.

A fenntartásról most már gondoskodva van s növendék is lenne elég, amennyiben 54 leányt jelentettek be a szülők a szeptemberben megnyiló I. osztályba, azonban még nincs meg az engedély a minisztertől a nyilvánossági jogot illetőleg.

De ez is meg lesz, a kultuszminiszter nem fogja utját állani a nemes célu és kulturális intézmény létesitésének.

A Csarnok elnöksége feliratot intézett a kultuszminiszterhez, hogy engedélyezze az iskola első osztályának szeptemberben leendő megnyitását s a nyilvánossági jogot adja meg az iskolának. Kéri továbbá, hogy engedélyezze a miniszter, miszerint az intézetben más tanintézet, nevezetesen az ugyancsak a Csarnok által fenntartott fiu felső kereskereskedelmi iskola tanárai láthassák el a tanitást s egyelőre a fiu felső kereskedelmi iskola igazgatója vezesse a leány iskolát is.

A Csarnok hosszan kifejti, mily nagy szükség van az uj tanintézetre Nagyváradon, ahol a nők magasabb kiképzésére tanitónőképezdék állanak csupán rendelkezésre.

Hivatkoznak arra, hogy a 46 éves multtal biró Kereskedelmi Csarnok elég garanciát nyujt minden tekintetben, hogy az uj iskola nemcsak megfelelő nivón fog működni, de más tekintetben is megfelel céljának.

A felterjesztés másolatának mellékelése mellett Nagyvárad város törvényhatósági bizottságát pedig arra kéri a Kereskedelmi Csarnok vezetősége, hogy a miniszterelnöknél és a vallás- és közoktatási miniszternél igazolja a tanintézet szükségességét és az engedély kieszközlésénél támogassa a Csarnok kérelmét.

Szerbia szökött katonái a nagyváradi várban.

Harminc szökevényt szétosztanak különböző városokba.

Mióta mind vésztjóslóbb sötét fellegek emelkednek a szerb határ felől, azóta minden napnak megvan a maga veszedelmes szenzációja. Tegnap az egyik fővárosi lap hiradása folytán olyan hirek kaptak szárnyra, hogy Szerbia mozgósit! . . . Egy kissé vakmerőnek találta ugyan mindenki ezt a kombinációt, de hihetőleg csak is kombinációnak fog bizonyulni.

A komoly katonai készülődés nem fog a közönség szemeelőtt végbe menni. Ellenben az óvintézkedések egész sorozata itt játszódik a közönség előtt. Ilyen az a legujabb intézkedés, hogy a szerb határ közeléből eltávolitják a szerb katonaszökevényeket.

Szerdán harminc katonaszökevényt inditottak el Temesvárról. A szomoru menet tegnap érkezett Nagyváradra. Ott is maradt belőlük négy ember. A várba vitték őket, ahol szigoru őrizet alá vették valamennyit.

A szökevények.

Vannak köztük olyanok, akik a balkáni háboruk lezajlása után hagyták ott a győzelmi mámorban uszó Szerbiát, némelyek pedig már egy-két évvel ezelőtt szöktek hazájukból. Pancsováról azért kellett őket elszállitani, mert a jelenlegi helyzetben egyáltalában nem célszerü, hogy szerbiai illetőségü és végeredményben mégis csak a szerb nemzethez tartozó egyének a magyar-szerb határhoz igen közel fekvő városban tartózkodjanak.

Mert ezek a szökevények ugyan beszélnek arról, hogy a szerb katonaságnál osztályrészül juttatott rossz bánásmód miatt szöktek meg, ezt azonban nem vagyunk kötelesek elhinni. A kémkedésnek ezer módja van és soha sem volt még oly időszak, hogy Szerbia kémeket ne alkalmazott volna. Harminc, jobbára az *intelligens ipari osztályhoz* tartozó egyént egy, a szerb hadsereg viszonyaira igen komromittáll ó mesével utra bocsátani utóvégre nem is oly ötlet nélküli dolog. A katonaszökevények azután eljutnak az ország különböző részeibe, hosszabb időre letelepszenek, megismerkednek a viszonyokkal, adott esetben rendkivül hasznos felvilágositással szolgálhatnak hazájuknak.

Gorombák a tisztek.

Az egyik katonaszökevény igen érdekes dolgokat mondott el. A katonaszökevény — kinek nevét a rendőrség szigoruan eltitkolja — elmondta, hogy a második balkáni háboruban megsebesült és a kórházba került. Családos ember és igen szerette volna látni a feleségét és gyermekeit. Kért is öt napi szabadságot, de nem kapott. Erre gyógyuló sebével megszökött a kórházból, ellátogatott a családjához és elbujdosott.

Ő mindössze nyolc hónap előtt szökött meg. Belgrádban szolgált, a gyalogosoknál, mig társai a belgrádi, sabaci és nisi helyőrségektől szöktek meg. Azért tették ezt, mert rendetlenül kapták a zsoldjukat, sőt néha egyáltalán nem kaptak pénzt, rossz volt az élelmezés és igen rosszul bántak velük. A tisztek ütötték-verték őket, ugyanezt tették velük az altisztek is.

Óriási igazságtalanság van Szerbiában — mondta. — Valamennyien megszöknének, ha ezt tehetnék. A legaljasabb emberekből altisztek lesznek, ezek azután ütik verik és nyuzzák a náluknál intelligensebb közlegényeket. Abból a mintaszerü jóviszonyból, mely a szerb tisztek és a katonák között fennáll, semmi sem igaz. A tisztek gorombán bántak velünk.

Pezsgőzött a nép.

Hangos mulatság a Royalban.

*

Péntekre virradó hajnalon, nyugtalan éjszakájuk volt a Bémer-téri paloták lakóinak. Huszártisztek mulattak a Royal terraszán és erről a mulatságról lelkendezve beszélt tegnap egész Nagyvárad. A kávéházi terraszokon, az uzsonna mellett bizony jól mulattak még azok is, akik nem voltak tanui a huszáros cécónak. Boldogan emlékeznek vissza a mámoros éjszakára azok is, akik résztvettek benne s az egész hangos, jóizü esetnek egyedül az a hat rendőri jelentés veszi el a kedves szinezetét, amely a főkapitány előtt fekszik. Szól pedig a hat jelentés arról, hogy a mult éjszaka nagy csendháboritás történt a Bémer-téren s a körülálló házak polgárai kinyitogatták ablakaikat, lenéztek a szürkülő hajnali utcára és szörnyen felháborodtak . . .

Pedig tulajdonképen mi történt? . . . Tulajdonképpen egy ritka eset történt, amilyen már évek óta nem fordult elő. Évek óta nem evett a hajnali nép piros sódart, finom kaviáros kenyeret, évek óta nem szórtak a Bémer-téren pénzt s évek óta nem volt boldog az a sok szegény halandó, aki ott ácsorog esti 9 órától éjjeli 12 óráig a kávéházi rács mögött.

Éjfél után egy órakor kezdődött az igazi muri. Báró *Baich* Péter mulatott négy Vilmos huszártiszttel. A cigánymuzsikára oda szállingóztak az éj vándorai, hazafelé tartó éjjeli munkások, sürgönykihordók és sok más szegényember. A bárónak jó kedve kerekedett s kiküldött a tömegnek ötven üveg sört. Mindenkinek állva kellett meginni. Aztán meggyujtatta az összes lámpákat és a villanyfényes járdára ültette a népet.

De jött a rendőr és teljesitette kötelességét. Felszólitotta a földön ülő embereket, hogy álljanak föl s menjenek haza.

A báró felpattant:

— Ne bántsa őket! Mind az én vendégem! Jöjjenek be, barátaim! . . .

És a vidám, tarka tömeg letelepedett a márványasztalok mellé. Sört, hideg felvágottat rendelt nekik a báró.

Az összes kávéházakból összeszedték az ennivalókat. Mind elfogyott. Egy öreg postaszolga határtalan gyönyörüséggel ette a pisztrángot, megsózta, kenyérre rakta és bicskával szelte. Aztán jött a pezsgő! . . .

De mivel már egyetlen egy pezsgőspohár sem volt (mind összetörték) a jó nép *vizespohárból itta a legfinomabb francia gezsgőt.* Több mint ötven üveggel fogyott el.

Közben a báró dikciót tartott. Felállt egy székre és beszédet intézett a néphez. A nép éljenzett.

Valamelyik elkiáltotta magát:

— Éljen Péter király!

A báró szörnyü dühös lett. Pedig bizonyára nem a szerb királynak szólt a vivát, hanem a bárót, aki szintén Péter, tette meg királynak valamelyik boldog falatozó.

A rendőrség ismételten fellépett. A nagy zajra megnyiltak a szállodák ablakai s az álmos emberek dühösen lekiabáltak. Hangos kacaj volt a felelet. Pezsgős üvegekkel kinálták meg a lekiabálókat.

Aztán jöttek a falusiak. A báró megállitott egy parasztszekeret. Ötven liba volt rajta és három asszony.

A kocsis rászólt a főhadnagyra:

— Tessék elereszteni a rudat! Nézze meg az ember.

A fülébe sugták, hogy csak engedjen mindent meg a katonatisztnek, mert báró.

A magyar meghunyászkodott, csak az asszonyok szepegtek, hogy mi lesz. A nép rivalgva állta körül a szekeret.

Azt hitték, hogy a báró megveszi a szekér libát és mindenki a zsákmányra várt.

De a báró kifogta az egyik lovat. A parasztnak odadobott egy száz koronást.

— Ez nem elég kérem, mondta a magyar.

Erre még kapott 60 koronát.

— De most, már aztán aló odébb innen! Most már nem kell a lovad! Mars! . .

És a magyar elhajtott. Egy kis vexálásért 160 koronát kapott.

A hangos mulatságnak az inspekciós rendőrtiszt vetett véget igen tapintatosan. A nép hajnali négy órakor dalolva kisérte el egy darabon a bárót, aki délelőtt 9 órakor már frissen, délcegen lovagolt el a Royal előtt.

A Katholikus Népszövetség nyári mulatsága.

Hogy azt a nagy méretü forgalmat, — amit a Katholikus Népszövetség vasárnapi nyári mulatsága — okoz a vasut torlódás nélkül lebonyolithassa, az államvasutak forgalmi főnöksége a népszövetségi vezetők kérelmére egy külön vonatot indit vasárnap délután pontban 2 órakor a Püspök-fürdőbe. Ez a vonat a rendes püspök-fürdői vonat előtt indul s ugy van beállitva az induló vonatok közé, hogy percnyi pontossággal indul 2 órakor. Erre a külön vonatra a rendes árakkal lehet jegyet váltani a jegypénztárnál.

Mihelyt a vonat megérkezik a Püspök-fürdőbe, azonnal kezdetét veszi a mulatság, melynek bőséges programmja betölti az egész délutánt.

A rendezőség 1000 drb nyereménytárgyat szerzett be, melyeket a versenyeken dijul tüz ki és a tombolán sorsol ki.

Óriási tömeg konfettit szerzett be a rendezőség arra a konfetti csatára, melynek csatatere lesz az egész püspökfürdői árnyas park. A konfetticsata d. u. fél 5-kor kezdődik s az utolsó konfetti löveggel végződik.

A tánc 8 órakor veszi kezdetét a fürdő táncztermében.

A mulatság egész nagy rendezősége haditanácsot tartott tegnap a Népszövetségi Otthonban, amelyen megbeszélték a mulatság programjának összes pontjait, felosztották a rendezőket a mulatság helyének egyes pontjaira.

Egész gárdát tesznek a táncrendezők, akik nemcsak maguk fognak jó példát mutatni a táncban, de minden hölgy részére külön is fognak táncosokról gondoskodni.

Az egész rendezőség nagy buzgalommal készül a mulatságra, melynek óriási közönségében nagy szükség lesz az agilis rendezőségre, akiknek az lesz a feladatuk, hogy minden igényt kielégitsenek.

A rendezés nagy munkája terhes munka a rendezőségnek és azért megtörténhetik, hogy valaki nem kapott még meghivót a mulatságra, aki arra igényt tart s azért felkérünk mindenkit, aki még meghivót nem kapott, hogy fáradjon el a Népszövetségi Otthon helyiségébe a nap bármely órájában s ott azonnal átveheti a meghivót és máris megválthatja a jegyet a mulatságra.

Vasárnap éjjel éjfél után különvonat fogja a Püspökfürdőből hazaszállitani a vendégeket. Ez a különvonat annyi kocsiból fog állani, hogy kényelmesen elhelyezhető lesz a vonaton az egész vendégsereg.

*

A mulatság rendezősége a következő felhivást közli:

A népszövetségi mulatság rendezőségét kérjük, sziveskedjék ma este 6 órára az Otthon helyiségében megjelenni a vasuti rendezőség stb. megbeszélésére s a jelvények átvételére. Kérjük a föltétlen megjelenést, hogy a szerepeket véglegesen kioszthassuk. Tisztelettel a vigalmi rendezőség.

A nemzetközi nyelv kérdése.

Korunknak egyik főjelentőségét képezik a nemzetközi értekezletek és kongresszusok Épen a napokban zajlott le Londonban a nők választójogának nemzetközi értekezlete — mellékesen megjegyezve a harcias süffrazsettek kizárásával. — Augusztusban lesz többek között a katholikus nemzetközi békekongresszus dr *Giesswein* Sándor és dr *Kiss* János hirneves prelátusaink részvételével stb. stb. Mindezeknek a nemzetközi összejöveteleknek óriás jelentősége van nemcsak a kitüzött kérdés, hanem a nemzetközi általános közeledés, felebaráti szeretet és egyetértés szempontjából.

Ámde minden különös jóakarat, ügybuzgóság és felebaráti szeretet dacára nyomasztó érzést kelt minden ilynemü találkozások alkalmával az a körülmény, hogy a különböző nemzetiségiek jóformán csak kivételesen értik meg egymást. Mert bizony nagy idő és szorgalom, sőt különös tehetség kell ahhoz, hogy egy idegen nyelvet, különösen pedig felnőtt korban megtanuljunk.

Mily nevetséges, sőt mondhatjuk szánalmas az, mikor pld. egy norvég és egy magyar kiván egymással beszélgetni. Próbálgatják egyik, vagy másik ugynevezett nemzetközi, francia, angol, vagy német nyelvet, de bizony többnyire gyenge sikerrel.

No hát még a tanácskozás mily kinosan megy. A szónok megkezdi beszédét, tegyük fel német nyelven, mikor egy mondatot befejezett következnek a tolmácsok, kik az három-négy nyelvre jól-rosszul leforditják. Igy megy ez aztán mondatonkint tovább. Aki ily kongresszusokon volt, ismeri azt a bántó helyzetet, ha érti mindenik használt nyelvet, hogy ugyanazt a mondatot egynéhány külömböző változatban hallja ujra meg ujra. Ha esetleg sikerült a tolmácsolás, bizony unalmas dolog ugyanazt négyszer ötször hallani. Mindenesetre az összefüggő megérthetést nagyon zavarja a fenti müvelet.

Mily óriási előnyben részesülnek a f. é. aug. 12—17. napjain Lourdesben tartandó V-ik nemzetközi katholikus kongresszus résztvevői, akik mindnyájan közös nyelvet fognak használni. Mely közös nyelv mindenki által könnyen és aránylag rövid idő alatt jól megtanulható s a kiejtése egy nemzetbelinek sem esik nehezére. Ez a nyelv az Eszperantó.

Ennek a nyelvnek előnyei: a ragozás hiánya, vagyis a legteljesebb egyszerüsitése, a szavak könnyü alakithatása és könnyen megtanulhatása, szerkezetének a legtökéletesebb észszerüsége s az aránylag kevés szótövek dacára a kifejezhetőség legnagyobb precizitása. Ebből következik az a körülmény, hogy a nemzeti nyelvekről a legnehezebb szöveget könnyüszerrel lehet Eszperantóra forditani, holott az eredeti Eszperantó szövegnek nemzeti nyelvekre való leforditása a kifejezések gazdagsága és szépsége folytán gyakran nagy nehézségeket okoz.

Dr *Zamenhof* Lajos varsói orvos és nyelvtudós volt az a zseniális alkotó, aki ezelőtt mintegy 35 évvel, számtalan mások által alkotott előző rosszul sikerült münyelvek balsikerein okulva, arra a gondolatra jött. hogy nem kell szavakat csinálni, mint ahogy elődei tették, hanem azt a müveletet kell végrehajtani, ami más nyelveknél sok évszázad természetes fejleménye, hogy t. i. a szótöveknek, melyek az elterjedtebb élőnyelvekben találhatók, megtartásával, a formák egyszerüsitessenek.

A tulajdonképpeni ragozás mellőzésével Zamenhof csupán a természetes nyelvekből átvett elő és utó-képzőket alkalmazott.

A szótövekből szintén elő és utó-képzők alkalmazásával ugyanazon fogalomkörhöz tartozó számos kifejezés alkotható.

A nyelv elterjedtségét mi sem bizonyitja jobban, mint a nemzetközi eszperantó kongresszusok. A X-ik ilynemü kongresszus augusztus 2-án fog Párisban megnyilni 8 napi időre, a melyre eddig már több mint háromezer résztvevő jelentkezett, ahol természetesen a kizárólagos tárgyalási és jegyzőkönyvi nyelv az Eszperantó.

Az általános Eszperantó egyesület, melynek eddig mintegy 1200 nagyobbjelentőségü városban van megbizottja, arra szolgál, hogy tagjait utazásoknál kalauzolás és egyéb támogatásban részesiti s a postabélyeg költség beküldése mellett a legkülönbözőbb tájékoztató kérdésekre szakszerü feleleteket ad.

A nyelv további ismertetését más alkalomra tartjuk fenn.

R. B.

Uri fehérnemü, «FOWNES» keztyü, «Habig» kalap, eredeti ANGOL CIPŐ

egyedüli raktár

Róth M. Utódánál.

HIREK

Tájékoztató.

Jul. 19. Kath. Népszövetség nyári mulatsága a Püspök-fürdőben.

—

Nem emeljük föl az előfizetési dijakat,

mint a legnagyobb fővárosi lapok példájára bizonnyal egyes vidéki lapok is meg fogják tenni. Pedig mi is érezzük a nyomasztó gazdasági válságot, nekünk is vannak gondjaink, de ezekkel szemben bizalommal tekintünk Nagyvárad és Biharmegye, általában az egész egyházmegye keresztény közönségére, mely megérti a

TISZÁNTÚL

nemes intencióit, mely velünk küzd a keresztény Magyarországért. Ezt a mi közönségünket megfelelő hirszolgálattal ellátni, az eseményekről mindig hiven és igazán tájékoztatni, a keresztény közönségnek keresztény szellemü, jó, modern lapot adni a kezébe: ez a mi állandó törekvésünk. A

TISZANTÚL

rendületlen kitartása a keresztény Magyarország tiszta zászlaja alatt meg is termette gyümölcseit: előfizetőinek száma folytonosan nő, egyre többen és többen látják be, hogy **keresztény ember csak keresztény lapot járathat.**

A közönség nagy érdeklődésének és hathatós támogatásának következménye azután, hogy a

TISZÁNTÚL

nagy terjedelmü, minden izében modern, eleven lappá fejlődött, amely hirszolgálat tekintetében versenyképes, iránya, hangja előkelő, nem személyeskedik, de a keresztény Magyarország igazainak védelmében mindig harcra kész.

Az uj félév kezdetén kérjük olvasóinkat, támogassák, terjesszék lapunkat. További fejlesztés a mi célunk; ujévi ajándékul minden előfizetőnk megkapja a

TISZÁNTÚL
NAGY KÉPES NAPTÁRÁT,

mely maradandó értékü ajándék lesz minden keresztény család részére.

Fürdőre utazó előfizetőink részére készséggel küldjük utánuk a lapot, ha cimüket levelezőlapon bejelentik a kiadóhivatalnak.

A mi lapunk önzetlenül szolgálja az igazságot és azt a közönséget, mely csak az igazságot akarja olvasni lapjában. Éppen azért **mi nem emeljük fel az előfizetési dijakat,** csak egyet kérünk: fokozott buzgóságot a keresztény sajtó terjesztésének nemes ügyéért!

—

* **Gróf Széchényi Miklós megyéspüspök elutazása.** Gr. *Széchényi* Miklós v. b. t. t., megyéspüspök a ma reggeli gyorsvonattal Budapestre utazik, ahonnan elutazik Vörösvárra, rokonai látogatására.

* **A jogakadémia dékánja.** A vallás- és közoktatási miniszter dr *Sigmond* Andor nagyváradi kir. jogakadémiai nyilvános rendes tanárnak az 1914—915. tanévre ezen jogakadémia dékánjává történt megválasztását tudomásul vette és őt dékáni tisztségében megerősitette.

* **Panaszkodik az Országos Közművelődési Tanács.** Az ország egyik legnagyobb kulturintézménye, mely különösen nagy munkát fejtett ki az irni olvasnitudás elsajátitása körül, tegnap panaszt adott be *Fráter* Barnabás alispánhoz. A közművelődési tanács kifejti, hogy bár rengeteg emberrel sajátitatták el az irni olvasni tudást, mégis azzal az eréllyel, amivel dolgoztak, még több eredményt tudtak volna elérni hatósági támogatással. Sajnos azonban a hatóságok, előljárótagok és körjegyzők nagyon rideg viselkedést tanusitottak a tanács akciójával szemben. Végül is arra kéri a tanács Fráter Barnabás alispánt, hogy rendeletileg kötelezze az előljárókat és más hatósági közegeket a tanács munkájának támogatására.

* **Havasi kirendeltség Biharban.** Biharmegye legszegényebb népén, a havasi legelők nyomoruságos mócjain akar segiteni a földmivelésügyi minisztérium. A váradi püspökség harmincötezer hold kiterjedésü havasi legelőjét járta be lóháton egy miniszteri bizottság *Thaisz* Lajos legelőkerületi főnök s *Ipolyi-Keller* minisztériumi megbizott vezetése alatt. Átvizsgálták a havasokat, felmásztak még az 1790 méter magasságban lévő Bocsáca hegycsucs legelőire is és előterjesztést tesznek arra, hogy miként lehetne e szegény vidék népének állattenyésztését föllenditeni és ezáltal nekik megélhetést biztositani. Az akció élénken foglalkoztatja a bihari községek lakosságát.

* **A gyermekek törvényesitésének feljegyzése.** Sándor János belügyminiszter és Balogh Jenő igazságügyminiszter együttesen rendeletet küldtek Nagyvárad városához, amelyben megváltoztatják az utólagos házasság által történt törvényesitésnek anyakönyvi feljegyzése körül eddig követett eljárást. A folyó évi augusztus 1-től kezdve az utólagos házasság által történt törvényesités anyakönyvi feljegyzése iránt való rendelkezés jogát a törvényhatóságok első tisztviselőjére, tehát a városokban a polgármesterre ruházzák át s a belügyminiszter részére a közvetlen intézkedést csak a külföldön levő anyakönyvekben nyilvántartott gyermekekre tartják fenn.

* **A király adománya.** A Magyarok Nagyasszonyáról nevezett I. Ferenc József Jubileumi Emlék Temploma számára a király magánpénztárából 30,000 koronát, Frigyes főherceg és Izabella főhercegasszony 10,000 koronát adományoztak. Ez adományok most érkeztek meg a templomalapot kezelő Szent István Filléregyesülethez.

* **Csatáry István temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt *Csatáry* István temetése. A halottas háznál megjelentek az elhunyt jóbarátai és rokonai, ösmerősei nagy számmal. A diszes érckoporsót szebbnél-szebb koszoruk boritották, amelyeket külön virágbocsin vittek. A temetési szertartást dr *Lestyán* Endre plebános segédlettel végezte. Az impozáns gyászmenet a Szent László-templomba vonult, a hol ünnepélyes gyászmisét tartottak. A gyászmise végeztével a Rulikovszky temetőbe vitték az elhunytat, ahol a családi sirhelyen temették el.

Koszorukat küldtek, a gyászoló családon kivül: özv. Mártonffy Lajosné, Mártonffy Gyula, Csatáry József testvérbátyja, Láng Károly, Teller Sándor és neje, Oláh György és családja, Moldovány Ferenc és felesége, Mittleider Imre és családja, Az Ercsey-család, A Janky cég személyzete stb. — A diszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata rendezte.

* **Bő baracktermés.** Szegedről jelentik: Az idei baracktermés Szegeden és környékén olyan pompásan sikerült, hogy még a legnagyobb várakozásokat is felülmulta. Üzletemberek rekordtermésnek mondják az ideit és óriási mennyiséget szállitanak a külföldre. A kivitel főként Ausztria és Németország felé gravitál. Eddig mintegy 20,000 métermázsa barack került áruba, ami igen nagy mennyiség, mert a barackérés tulajdonképeni ideje csak ezután következik. A kitünő termésre jellemző, hogy egy fán három-négy métermázsa is termett, ami körülbelül 40—50 koronát jelent, minthogy a barac métermázsája nyolc-tiz korona, sőt a szépet tiz-tizenkét-tizennégy koronáért is eladják.

* **Tömeges munkásválasztók Debrecenben.** Debrecenből jelentik: Az országgyülési képviselőválasztók összeirása nagy érdeklődés mellett folyik. A városban hat bizottság müködik, amelyek a legnagyobb liberalizmussal kezelik a jelentkezők dolgát. Az utóbbi napokban a város területén lakó munkásság vonult fel óriási számmal. Az összeiró bizottságok 1500 jelentkező közül alig nehányat vetettek viszsza. Debrecen választóinak száma a munkásszavazókkal mintegy 3000-el fog növekedni.

* **Karinthy premiér a Vigadómozgóban.** A mozi fejlődésének kétségtelenül egyik legérdekesebb és legjelentősebb etappeja a film és szinpad összekapcsolásának első, minden részben sikerült megoldása. A *szkeccs* amely a magyarban „képes dráma" nevet nyerte, ennek a megoldásnak első formulája és különös véletlen, hogy ennek a formulának legtökéletesebb kifejezését *magyar* iró találta meg. A budapesti sajtó egyértelmü megállapitása szerint ugyanis Karinthy Frigyes „*Fixirozzák a feleségem*" cimü kinemaszkeccse az első *tökéletes* megoldása annak a problémának, hogy a film — a maga rettenetes sokoldaluságával és eszközgazdaságával miként hasznositható a drámai szinpad szolgálatában. Ez a szkeccs, mint már jeleztük — *ma, szombaton este* ½6 ½8 és ½10 *órakor kerül szinre a Vigadó-mozgóban* és ugyanott müsoron marad keddig, julius 21-ig. A darab főszerepeit *Gellért* Lajos, *Darvas* Ernő és *Jakabbfy* Jolán, (ugyanazok kik a budapesti Apollószinházban szerepeltek) játszák. A közönséget pontos megjelenésre kéri a szinház igazgatósága, mert a szkeccs alatt a nézőtérre senkit sem bocsájtanak be, aki elkésik.

Ifj. Voszka Ferencz és Társa cipész mesterek
Szilágyi Dezső-utca 6. szám.
! Mértékszerinti megrendelések a legpontosabban. !
Kath. Kör tagoknak előirt engedménnyel.

x Női fehér vászon fél cipő americai forma bőr sarokkal gombos, füzős, kivágott, spangnis 5 korona, szarvasbőr női fél cipő, finom női bőr fél cipők minden szinben 5 korona. Szandál 20—25 számig 2 korona, 26—28-ig 2 K 60, 29—34-ig 3 K 20, 35—43 4 K. Férfi chevrau americai cipő 10 K. Kalapok uri divat cikkek fehérnemüek legolcsóbb beszerzési forrása FEKETE JENŐNÉL Szent János-utcán Kis Pipa vendéglő mellett. Telefon 13—70.

x **A legjobb akarattal kérem** győződjön meg a világhirü Rádium Bohémia Japán Roma hegedühur különlegességeimről Gramofon lemez ujdonságok Király, Fedák, Rózsa, Környei, Fráter nagysikerü felvételei. Saját készitményü modern cimbalmok, gramofon, hegedü és az összes hangszerek javitása olcsón. SIMON GYULA Rákóczi-ut 22. hangszerkészitő.

* **Engel Dezső** vizsgázott fogtechnikus külföldi tanulmányutjáról hazaérkezett.

x Egy nagy **raktárhelyiség** a Szacsvay-utca 11. számu házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Kizárólag kellemes külsejü,** intelligens megjelenésü keresztény kisasszony, ki a vevőközönséggel finom modorral tud eljárni, kitünő beszédképességü és jó elárusitó, **állandó alkalmazást nyer** előkelő részvénytársaságnál. Irásbeli teendőkben jártasság és legalább 4 polg. osztályról bizonyitvány megkivántatik. **Kezdő fizetés 85 K.** Ajánlatokat „elárusitónő" jeligével a kiadóhivatalba kérjük.

x **Kiadó lakások.** Szacsvay-utca 11. számu házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel AZONNAL kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi NOVEMBER 1-ére kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nál.

x **Petőfi-utca végén** a Törköly-mérő-ut 114. sz. alatt két egyszobás lakrész május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál, Kossuth-utca 6.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31 szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Eladó** Vámház-utcán a Moskovits gyár mellett 717 □ öl házhely és kert. Tehermentes. Cim a kiadóban.

x **Kiadó lakások.** Szőllős-utca 12. szám alatt két szobás lakás a hozzá tartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. — Ősi-tér 14. szám alatt **két üzlethelyiség** azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt **két üzlethelyiség** azonnal kiadó. — Hattyu-utca 35. sz. alatt egy szobás lakás mellékhelyiségekkel együtt azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Tak.-pénztár r.-t-nál, Kossuth-utca 6.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban a** volt Szichta, valamint Tóth Zsigmond-féle üzlethelyiségek azonnal kiadók. — Ugyanott az emeleten egy kétszobás udvari lakás hozzátartozó mellékhelyiségekkel május 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

A legszebb kézimunkák
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.

„The Roosewelt Schoe"
amerikai cipők
12·50 és 16·50 kizárólag
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-ut Orsolya zárda épületében kaphatók

x A legujabb **párisi kalap-ujdonságok** egyedül KOHN HELÉN kalapüzletében kaphatók, Nagy Sándor-utca (Weiszlovich-ház), ahol nagy választék áll a hölgyközönség rendelkezésére a legizlésesebb és a legujabb divatu kalapokban igen olcsó árakban. A Szigligeti-színház müvésznőinek kalapszállitója. Átalakitásokat modellek után vállal.

IRODALOM

Az Élet cimü szépirodalmi hetilap julius 19ziki számában S. Bokor Malvin folytatja a „Vőlegény ur“ érdekes regényét. Elbeszéléseket találunk Kulcsár Gyulától és Ambrózy Ágostontól, költeményeket pedig Gáspár Jenő és Németh István irtak e számba. Cikkeket olvashatunk Harsányi Kálmántól és Anka Jánostól. Ezenkivül találjuk még Parázs szellemes csevegéseit és a rendes heti rovatokat, valamint az aktuális és érdekes illusztrácikat. E kitünően szerkesztett hetilapnak terjesztését olvasóközönségünk legmelegebb jóindulatába ajánljuk. Szerkeszti Andor József. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 50. Előfizetés félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

SPORT

A vasárnapi döntő mérkőzés.

A közönség legszélesebb rétegére kiterjedő érdeklődés várja a vasárnap délutáni kerületi döntő bajnoki football mérkőzést, amikor az ungvári AC és a NAC csapata között megvivandó mérkőzés fogja végleg tisztázni a kerületi bajnokság kérdését.

A NAC csapatát főleg az is ambicionálja a győzelem elnyerésére, mert igy megnyervén a bajnokságot a NAC az egyedüli csapat lesz az országban, amely megtudta tartani a tavalyi bajnokságot. Ez a körülmény különös erőt és lelkesedést fog kölcsönözni a NAC játékosainak s igy vasárnap a közönség olyan ritka gyönyörü mérkőzést fog végig élvezhetni, aminő csak ritkán esik a sporttéri pályán.

A játék szépségét teljesen garantálja az ungvári csapat teljesen fair volta. Az UAC legénysége csupa intelligens szigoru sportszerüséggel viselkedő ifjuból áll s igy a velük való mérkőzés a legzavartalanabbul élvezhető, tiszta sportot fog nyujtani.

Ez a nevezetes mérkőzés vasárnap délután 5 órakor kezdődik, előzőleg más helyi csapatok mérkőznek. Tekintettel a közönség nagy érdeklődésére, a mérkőzések rendes helyárak mellett tartatnak meg.

TÁVIRATOK

A trónörökös a királynál.

Ischl, julius 17.

Károly Ferenc József főherceg kamarai előljárója, Lobkovitz herceg kiséretében reggel fél 7 órakor ideérkezett. A pályaudvaron Ő felsége megbizásából Hoyos Henrik gróf, szolgálattevő szárnysegéd jelent meg.

—

A nagyhatalmak hajói Valona előtt.

Róma, julius 17.

Az olasz kormány azt a javaslatot tette a nagyhatalmaknak, hogy az esetben, ha a fölkelők megszállnák Valonát, akkor a nagyhatalmak hajói Valona elé vonuljanak. Ennek az volna a célja, hogy a nagyhatalmak demonstráljanak a felkelők magatartásával szemben. A nagyhatalmak az olasz javaslatot elfogadták s ennek eredménye már a délután folyamán meglátszott. Tegnap délután ugyanis a Durazzónál állomásozó hadihajók parancsnokai utasitást kaptak, hogy azonnal vonuljanak Valona alá. A hadihajók nyomban utnak indultak.

—

Oroszország 100,000 waggont rendelt.

Bécs, jul. 17.

(Saját tudósitónktól.) Németországi értesülések szerint Oroszország legujabban 100,000 waggont rendelt. A nagy mérvü rendelés feltünést keltett

—

Frigyes főherceg előlépése.

Bécs, julius 17.

Ő felsége a közeli napokban királyi kéziratot intéz Frigyes főherceghez, a melyben mint rangban legidősebb hadsereg felügyelőt a fegfelsőbb parancsnoksághoz rendeli be- Frigyes főherceg azt a poziciót fogja elfoglalni, amit Ferdinánd trónörökös viselt.

—

A sarajevói vizsgálat.

Sarajevó, jul. 17.

A sarajevói bünvizsgálat összes jegyzőkönyvei már megérkeztek a külügyminiszteriumba, a vizsgálat egész anyaga azonban csak körülbelül egy hét mulva lesz együtt és akkor lesz módja a külügyminiszternek a kideritett tényállásról hitelesen értesiteni a két kormányelnököt és ő felségét. Mihelyt az összes iratok együtt lesznek, gróf Berchtold külügyminiszter Ischlbe utazik és őfelségénél történt kihallgatása után dönteni fognak, hogy a vizsgálat eredményéhez képest milyen intézkedéseket tegyenek.

Regénycsarnok.

Modern Bar Kochba.

— *Regény.* —

Irta: *Cseres Andor.* 41.

A méltóságos főispán a dal hallatára oda futott ahoz a sátorhoz, ahol dr. Brinza Salamonné árulta a pezsgőt, a nagy vezérlő férfi társaságában, előbb azonban hamarosan vett egy szál fehér rózsát a szomszéd sátorban, ezt átnyujtotta a szép asszonynak, azután táneba vitte és egyszerre divatba hozta a piruló asszonykát ugy annyira, hogy a nagy vezérlő férfinek kellett őt leinteni, mivel már elégnek tartotta a táncot.

Dr. Brinza Salamon pedig ezalatt magyarázta a közgazdászat nagy jövőjét Magyarországon a körüle sereglő bankrészvényeseknek, akik nem táncoltak ugyan, de annál inkább szedték magukba a tudományt.

A szép asszonyka pedig nevetve fordult oda a nagy vezérlő férfihez és szinlelt duzzogással kérdezte:

— Mi joga van magának ahoz, hogy engem leintsen?

A nagy vezérlő férfi tárcájából egy koronát vett ki, egy pohár pezsgőt kért a szép asszonytól, aki mosolyogva töltötte meg poharát és odanyujtotta izzó tekintettel:

— Mert szeretem magát Margit és féltem! — suttogta a nagy vezérlő férfi, mialatt ajkaihoz emelte a poharat és kiittta tartalmát.

Ez az első szerelmi vallomás, mely édes és tüzes volt mint a pezsgő, lángba boritotta a szép asszony arcát, ajkai hirtelen megnyiltak félig és kilátszott gyönyörü gyöngysor foga, forró lehellet ömlött ajkai közzül, nem a férfira nézett, hanem behütött pezsgős palackjai között babrálgatott és lihegve forditotta el fejét.

— Csak Salamon meg ne hallja! — suttogta rekedten.

A nagy vezérlő férfi kiegyenesedett, büszkévé tette őt magát szavainak hatása és elég hangosan válaszolta:

— Miért? — megmondom én ezt ő neki magának is!

— Kikiáltom az egész világnak! hősködött a férfi.

A szép asszonyka áhitattal nézett reá, önkénytelenül tette össze kezeit:

— Megölne, megölne vele! — mondotta, mig szivét a szerelem töltötte be.

Azután jött a tavasz, vele jött a virágözön, a lágy leheletre kinyitottak a virágok bimbói és illattal töltötték be a nagy mindenséget.

A nők, a lányok fejöket összedugva beszéltek arról a nagy jótékonysági bálról, amikor a méltóságos főispán ur egytől egyig táncba vitte és megtáncoltatta őket. Mennyi hála termett szivekben érette! Minden szem őt kereste, minden tekintet őt simogatta, minden mosoly őt ölalte, annyira, hogy a férjek, a jegyes a vőlegény, a kezdő szerelmes féltékenykedni kezdett rá és az aranyifjuság irigyelte őt.

Csak egyedül az a jó asszony, a felesége, nem féltékenykedett, mert tudta jól, hogy minden dicsőség elmulik, csak akkor érte kegyetlen csapás, mikor a hirlapok az ő

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Buza októberre — — —	13,03
Buza 1915. áprilisra — —	13.10
Rozs októberre — — —	9.44
Zab októberre — — —	7.73
Tengeri májusra — — —	7.28
Tengeri juliusra — — —	7·38
Tengeri 1915. május — —	7.10

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény —	753.—
Osztrák hitelrészvény —	586 50
4%-os koronajáradék —	78.55
Osztr. magy. államv. —	659.—
Jelzálogbank — — —	385.—
Leszámitoló és pénzváltó —	451 50
Hazai bank — — — —	263.50
Magyar bank — — —	461.—
Keresk. bank — — —	3495.—
Rimamurányi — — —	572.—
Salgótarjáni kőszén — —	654.—
M. Ált. Kőszénbánya —	973.—
Közuti vasut — — — —	553.—
Városi villamos — — —	301.50

A szerkesztésért felelős:
Dr KRUGER ALADÁR.

Ha nincs megelégedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget **Szilágyi Dezső-u. 6.** (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák **24 óra alatt.** Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készitek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Műszaki harisnyakötőde
Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 2.
(Ausländer férfiszabócég után.)

KÉSZIT uj férfi fuszekliket és női harisnyákat a legdivatosabban, igen tartós kivitelben és olcsó árban. Elvállal fejeléseket s javitásokat, valamint azsur- és muslin-harisnyákat, kivágott cipőkhöz a legmegbizhatóbban készit. Egy próbarendelés meggyőz mindenkit a harisnyák jóságáról. Az üzlet 14 év óta áll fenn. Sok pénzt megtakarit ha harisnyáit

Lippner Marknal szerzi be.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

Foglalkozik a bank és takarékpénztár összes ágazataival. A nyári idény alkalmából ajánlja

safe-deposit osztályát

melyben mindenki saját zárja alatt, ugy a nyári idény alatt, mint egész éven át értékpapirjait, ékszereit, okmányait és egyéb megőrzendő tárgyait

biztosan és olcsón

megőrizheti.

A safe-deposit osztály a bankosztálytól elkülönitett helyiségben van, mely a legnagyobb biztonság mellett, a legkényelmesebb és legdiscrétebb kezelést teszi lehetővé.

Bővebb felvilágositást készséggel nyujtunk intézeti helyiségünkben Bémer-tér 4.

A Nagyváradi sör jó és olcsó!

Hasonlitsa össze más sörökkel és **birálja meg**

előitélet nélkül

meg fog győződni arról, hogy

szükségtelen más sört drágábban vásárolnia

Telefon: gyár 439. sz., városi iroda 471. szám.

Belépési felhivás
a
Filléres Tak.- és Segélyszövetkezet 12-ik évtársulatába.
A Leszámitoló és Jelzálogbank Rt. kebelében müködő
FILLERES TAKARÉK ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET
1914 máj. 1-én uj évtársulatot nyitott

Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — hetenkint kötelezőleg fizetendő 20 fillér képezi s kiki tetszése szerinti számban jegyezhet üzletrészeket.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészről a tagok részére kisebbszerü hetenként ismétlődő betétek által a vagyongyüjtést lehetővé tegye, másrészről, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamatláb mellett kölcsönöket kaphasson.

A beiratások a LESZÁMITOLÓ ÉS JELZÁLOGBANK helyiségében (Bémer-tér, Lévay-palota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesithetők.

A vidéki beiratkozók a heti befizetéseket a postatakarékpénztár utján portómentesen teljesithetik.

A beiratkozásnál üzletrészenkint 10 fillér beiratási dij fizetendő.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállitott könyvecskét.

Nagyvárad, 1914. április hó.

Filléres Takarék és Segélyszövetkezet

Belépési felhivás

A Magyar Takarékszövetkezet X. évtársulatába való belépésre.

A Magyar Bank kebelében müködő „Magyar Takarékszövetkezet"

1914. év julius hó 1-én megnyitotta

X. évtársulatát,

melyre az igazgatóság ez uton hivja fel Nagyvárad város és Biharvármegye közönségének figyelmét.

Az uj évtársulatba való belépés 3 éven át hetenként fizetendő 20 filléres üzletrészek lejegyzésével történik, melyek tetszésszerinti számban jegyezhetők.

Belépések a Magyar Bank r. t. (Szent László-tér Sas-palota) helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor eszközölhetők és egy heti befizetés után mindenki megkapja a nevére kiállitott befizetési könyvecskét.

Vidéki befizetések portómentesen postatakarék pénztár utján eszközölhetők.

A szövetkezet célja tagjait apróbb betétek utján való takarékosságra buzditani, a tagok esetleges hiteligényeit a legjutányosabban kielégiteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyü módot nyujtani. A szövetkezeti tagok a teljesitett befizetések 4/5 részét minden kezes nélkül bármikor előnyös kamattétel mellett kölcsön vehetik. A szövetkezeti tagok a befizetett tőkéjüket a reá eső üzleteredmény részesedéssel együtt (minden egy koronás üzletrész után K 11.) megkapják.

A beiratások alkalmával minden 20 filléres üzletrész után 5 fillér beiratási dij fizetendő. Késedelmes befizetéseknél pedig amennyiben a tagok a késedelmet idejekorán pótolják, késedelmi illetéket nem fizetnek.

A Magyar Takarékszövetkezet igazgatósága.

MEGNYILT! MEGNYILT!

Az
uj csipke, himzés, harisnya áruház
Rákóczi-ut 5. szám.

Mielőtt szükségleteit beszerezné, győződjön meg róla, mert ilyen olcsón még nem vásárolt. Különböző ujdonságok naponta érkeznek minden cikkben.

Tisztelettel
Friedmann Jenő

MEGNYILT! MEGNYILT!

Értesitjük t. feleinket, valamint a t. közönséget, hogy a

Bècsi biztositó társaság

biharmegyei főügynökségét átvettük és a biztositó irodát helyiségünkben (Rimanóczy-utca 6. sz.) rendeztük be, hol mindennemü biztositás u. m.

tüz, jég, betörés, üvegtörés, szállitmány és életbiztositás

a legelőnyösebb feltételek mellett köthető. Ugyancsak átvettük a

Providentia biztositó társaság

főügynökségét is, melynek minden ágazatát u. m.

baleset, automobil és géptörés elleni és szavatossági biztositásokat

kultiválni fogjuk.

A t. érdeklődő feleknek minden felvilágositással készséggel szolgálunk (Telefon: 840. szám.)

Nagyváradi Kereskedelmi és Forgalmi bank részvénytársaság.

Szölömoly ellen az egyedüli biztos szer a **BAGOL.**

Kapható:
KONDOR DEZSŐ
cementkereskedőnél,
Nagyvárad Nagypiac-tér 1. sz.
(Füchsl-palota.)

Hirdetések
felvétetnek a kiadóhivatalban.

1914—I. 215—2. füsz.

Árverési hirdetmény.

A Sebes-Körös folyónak Nagyvárad város keleti határától Körösladány nyugati határáig terjedő szakaszán a halászati jognak hatóságilag való bérbeadását a magy. kir. földmivelésügyi miniszter 35995/913. szám alatt elrendelte és ennek foganatositásával Biharvármegyét megbizta.

A bérbeadás nyilvános árverésen történik és ezen árverés általam 1914. évi **aug sztus hó 31. napján délelőtt 10 órakor** Biharvármegye székházában a főügyészi iroda helyiségében fog megtartatni a következő feltételek mellett:

a) a bérlet tartama 6 (hat) év: 1915. január 1-től 1920. december 31-ig;

b) a bérbeadás és árverés szakaszonként történik.

Első szakasz: Nagyvárad város, Biharpüspöki és Biharszentandrás községek határába eső Sebes-Körös folyó cca 140 kat. hold terjedelemben.

E szakasz kikiáltási ára 200 korona.

Második szakasz: Biharszentjános, Ujpalota és Köröstarján községek határába eső Sebes-Körös folyó szakasza cca 155 hold terjedelemben. A Biharszentjános község birtokában és határába eső területen a halászatot bérlő csak 1915. év julius hó 1-től kezdve gyakorolhatja.

E szakasz kikiáltási ára 100 korona.

Harmadik szakasz: Körösgyires, Berekböszörmény és Vizesgyán községek határába eső Sebes-Körös folyórész cca 111 hold terjedelemben. A nagyváradi l. sz. káptalan birtokában és Vizesgyán határába eső területen a halászatot bérlő csak 1915. junius hó 1-től kezdve gyakorolhatja.

E szakasz kikiáltási ára 100 korona.

Negyedik szakasz: Körösszeg, Körösnagyharsány, Körösszakál és Magyarhomorog községek határába eső Sebes-Körös folyó szakasz cca 170 hold terjedelemben. A többek birtokában és Körösszakál határába eső területen a halászatot bérlő csak 1917. május hó 1-től kezdve gyakorolhatja.

E szakasz kikiáltási ára cca 200 korona.

Ötödik szakasz: Komádi község határába eső Sebes-Körös folyórész cca 113 hold terjedelemben.

E szakasz kikiáltási ára 200 korona.

Hatodik szakasz: Vésztő és Szeghalom községek határába eső Sebes-Körös folyórész circa 198 hold terjedelemben.

E szakasz kikiáltási ára 600 korona.

Hetedik szakasz: Körösladány község határába eső Sebes-Körös folyó szakasz cca 118 hold terjedelemben.

E szakasz kikiáltási ára 300 korona.

c) Az árverezni kivánók kötelesek a kikiáltási ár 10 százalékát az árverés megkezdése előtt alulirt kiküldött hatósági közeg kezéhez készpénzben vagy biztositékképes értékpapirokban letenni.

Szabadságában áll a bérelni szándékozóknak, hogy 1 koronás bélyeggel és megfelelő bánatpénzzel ellátott irásbeli zárt ajánlatot postán küldjenek el, vagy adjanak be az árverés megkezdéséig alulirt kiküldött hatósági közegek kezéhez, melyben az ajánlati összeg szám és betüvel kiirandó, továbbá kifejezendő, hogy a bérelni szándékozó az árverési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

d) A legtöbbet igérő köteles az ajánlat elfogadása, illetőleg annak jogerős odaitélése után 8 nap alatt a bérszerződést megkötni és annak bélyeg, továbbá szerkesztési költségeit viselni, köteles továbbá egy évi bérösszeget a nagyváradi m. kir. adóhivatalnál vármegyei községi betéti alapba befizetni. A következő években pedig a haszonbéri összegek minden év julius hónap elején ugyanoda befizetendők s a befizetés megtörténte az adóhivatali nyugta bemutatása mellett az alispánnál igazolandó. A bánatpénz az utolsó évi bérletbe fog beszámittatni.

Ha a bérlő a szerződést alá nem irná, vagy a bérösszeget pontosan be nem fizetné, visszalépettnek tekintetik s költségére és veszélyére ujabb árverés fog megtartatni és az esetleges kisebb bérösszegen felüli rész tőle fog behajtatni, az esetleges többletre azonban igényt nem tarthat.

A bérlőre kötelezők lesznek a m. kir. földmivelésügyi miniszter által megállapitott üzemtervnek alább közölt rendelkezései, melyek a kötendő szerződésbe felfognak vétetni.

Üzemterv

a halászatnak a Sebes-Körös folyónak Nagyvárad város keleti határától Körösladány község nyugati határáig terjedő, illetőleg a biharvármegyei «Sebes-Körös» halászati társulati hatáskörébe tartozó szakaszán.

1. §. A Sebes-Körös folyónak Nagyvárad város keleti határától Körösladány nyugati határáig terjedő szakaszán az 1888. évi XIX. t.-c. 47. § a alapján a 35995—1913. sz F. M. rendelettel a halászatnak hatósági uton való bérbeadása rendeltetett el.

2. § A halállomány emelése és fenntartásának biztositása céljából az 1888. XIX. t.-c. 34. §-ának 2. pontja alapján a halászat hasznositása az alábbi feltételekhez köttetik és csakis ezen üzemterv korlátai között gyakorolható.

3. §. Az 1. §-ban körülirt vizterület 7 bérleti szakaszra oszlik fel és pedig:

Első szakasz: Nagyvárad város, Biharpüspöki és Szentandrás községek határa körülbelül 140 kath. holdnyi terjedelemben.

Második szakasz: Szentjános, Ujpalota és Köröstarján községek határa körülbelül 155 hold.

Harmadik szakasz: Gyires, Berekböszörmény és Vizesgyán községek határa kb. 111 hold.

Negyedik szakasz: Körösszeg, Harsány, Szakál, Ugra és Magyarhomorog községek határa kb. 170 hold.

Ötödik szakasz: Komádi község határa kb. 113 hold.

Hatodik szakasz: Vésztő és Szeghalom községek határa kb. 198 hold.

Hetedik szakasz: Körösladány község határa kb. 118 kold.

4. §. A 3. §-ban megállapitott bérleti szakaszok albérlet céljából szét nem darabolhatók; azok azonban egymással egyesitve nagyobb szakaszokban avagy együttesen is bérbeadhatók.

5. §. A hatóságnak jogában áll a bérlők, alkalmazottak (részes halászok stb.) közül azokat, akik a törvényben, hatósági rendeletekben, avagy pedig ezen üzemtervben foglalt tilalmak áthágása miatt büntetve voltak, feltéve, hogy az alkalmazottak ilyen cselekedeteit a bérlő ellen őrizhette volna, a halászatnak a társulat területén való további gyakorlásától eltiltani, illetőleg ismétlődés esetén szerződést azonnal felbontani.

6. §. A bérlők az általuk halászatra jogositottakért felelősek oly értelemben, hogy viselni tartoznak mindazon következményeket, melyek ezeknek az üzemterv intézkedéseinek megszegéséből illetőleg azokkal szemben elkövetett mulasztásából eredőleg az érdekelteket érhetik.

7. §. Az 1. §-ban körülirt vizterületre nézve minden év április hó 10-től junius hó 10-ig terjedő általános tilalom állapittatik meg, mely időszak alatt a halászat mindenkinek bármiféle halra és bármiféle eszközzel tilos.

Ez általános tilalmi időszakon kivül is tiltva van a törvény 18. §-a szerint fogassüllőt, kecsegét, kősüllőt, márnát április 1-től kezdve junius hó 15-éig, végre pontyot április 1-től kezdve julius hó 15-ig és a törvény 21. §-a szerint rákot április 1-től május 15-ig terjedőleg fogni.

8. §. A törvény által mérték minimum megállapitásával védelmezett fogassüllő, kecsege, kősüllő, márnán kivül az alább megnevezett halakat is mindenkor tilos kifogni, ha csak a fej elejétől a fark végéig mérve a következő méretekkel nem birnak u. m.

czompó	20 cm.
dévér	25 «
domolykó	25 «
garda	25 «
harcsa	25 «
kárász	14 «
ön	25 «
pirosszemü keszeg . .	20 «
veres szárnyu keszeg .	20 «

Rák szemétől a kiegyenesitett fark végeig mérve 8 cm.

Amennyiben ezen hosszuságot el nem ért halak vagy rákok véletlenül fogattak volna, a vizbe azonnal visszabocsátandók.

9. §. Feltétlenül tiltva van az egész területen halakat lövés, szurás, vagy ütés által fogni.

10. §. A társulat kötelékébe tartozó vizterületen csakis oly hálók alkalmazhatók, melyek teljesen megfelelnek a törvény és hatósági rendelet követelményeinek.

11. §. Aki az üzemterv feltételeitől eltérőleg gyakorolja a halászatot az 1888. XIX. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott 5000—89. szám alatti miniszteri rendelet 22. §-a értelmében esetről-esetre 200 koronáig terjedhető pénzbirsággal büntettetik.

Kelt Nagyváradon, 1914. évi julius hó 6.

Dr Wallner Ödön,
v. t. főügyész.

Ma este

fél 6, fél 8 vagy fél 10 órakor okvetlen menjen el

a VIGADÓ MOZGÓSZINHÁZ-ba

(FEKETE SAS PASSAGE)

ahol

KARINTHY FRIGYES

FIXIROZZÁK A FELESÉGEM

Keserves tréfa 6 képben szinpadon és vásznon

cimü moziszkeccse

először kerül szinre.

Karinthy szkeccse ezenkivül csak vasárnap, hétfőn és kedden kerül szinre Nagyváradon.

Okvetlen menjen el ma este a Vigadó Mozgóba Karinthy szkeccsét megnézni.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyváradon